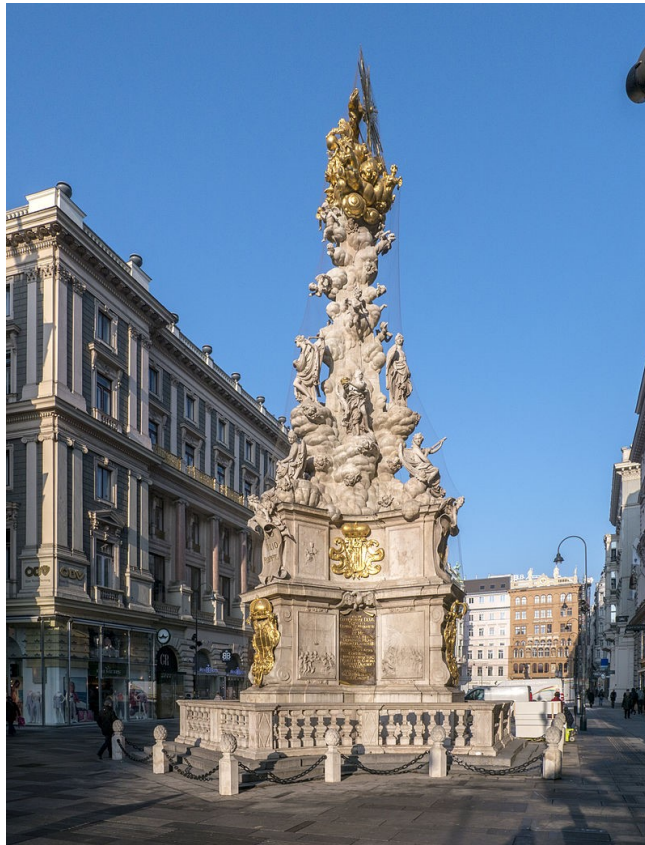

Títol: **Llibres i música en temps de desassossec.**

Pestsäule 'Columna de la Pesta'. Viena (Àustria). CC

Les oques van descalces

Algunes tonades populars tenen un origen que ens fa somriure. Heus-en aquí una. L'any 1679 es desfermà a Viena una gran epidèmia de pesta bubònica. El nombre de víctimes era tan gran que s'abocaven els cadàvers en rases a cel obert. Un músic, de nom Augustin, anava amunt i avall de les muralles tocant el sac de gemecs i el convidaven a beure de franc. Un dia estava tan borratxo que va caure en rodó. Els morbers el cregueren mort i l'apilonaren entre els difunts fora de la muralla. L'endemà Augustin es despertà esglaiat, agafà la gaita i continuà tocant com si res: portava tant d'alcohol dins que la pesta no l'afectà. Segons la tradició popular, d'aquesta dita en sorgí una [cançó](#), entonada encara avui a les cerveseries: *Oh du lieber Augustin, alles ist hin*.

Superada l'epidèmia, a Viena es van aixecar l'església de Sant Carles Borromeu i la *Pestsäule* o columna de la pesta. I també en restà la tonada, que serví d'inspiració a molts arranjaments, per exemple, les [variacions per a orquestra](#) que va compondre J. N. Hummel (1778-1837), deixeble de Mozart (ca. 1803), o la [melodia](#) que entona Gretel a la primera escena de l'òpera infantil *Hänsel und Gretel* (1891-2) d'E. Humperdinck, amb aquest text (adaptació de J. Maragall): «Noia, noia, noia, què hi ha en el paller? Les oques van descalces i els ànecs també. Que els faci sabates aquell sabater».

L'any 1910, Gustav Mahler, en una sessió de psicoanàlisi amb Sigmund Freud, recordà una escena d'infància. En una baralla familiar escapà corrents, rodolà pel carrer i ensopegà amb un orgue de maneta que tocava la tonada *Ach, du lieber Augustin*. Freud considerà que aquest fet l'havia marcat per la vida i que, per això, tenia tendència a introduir marxes i música de carrer en les seves simfonies.

La cantarella, amb lletres diferents, ha perdurat en moltes cultures. A Catalunya la melodia s'ha adaptat per a diverses tonades infantils, la més coneguda de les quals: «[Les oques van descalces](#) (ter) / les oques van descalces, i els ànecs també (bis) // Els comprarem sabates (ter) / els comprarem sabates, i mitjons també (bis)», amb el text adaptat per a *Hänsel und Gretel* de J. Maragall. També la trobem adaptada a altres tonades infantils com [La Bella Miralda](#) o la cançó de benedicció de taula molt popular entre els esplais de lleure [Quan més serem a taula](#).

La cerveseria americana [Anheuser-Busch](#) encarregà un anunci (1904) on en sentim citats fragments; E. W. Emo va rodar una pel·lícula sobre la llegenda, el 1940; els Monty Python la van reproduir en un curt i, fins i tot, els Beatles la tocaven als estudis d'Abbey Road per distreure's. N'hi ha una [versió rock](#) de Bill Haley.

La cançó, distanciada cada cop més de la tragèdia, s'assembla a un anticòs, però generat en el nostre record, en una clau musical que obre una finestra a l'esperança.

Francesc Cortès Mir (Departament d'Art i de Musicologia)
amb la col·laboració de Joan Carbonell Manils

Mataró-Sabadell, 30 de març de 2020